

Sekcija operaterjev elektronskih komunikacij (SOEK), ki deluje v okviru Združenja za informatiko in telekomunikacije (ZIT) pri Gospodarski zbornici Slovenije (GZS), je dne **28.3.2023 na svoji 398. seji**, sprejela naslednje

POROČILO O DELU SEKCIJE OPERATERJEV ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJ ZA LETO 2023

Sekcija SOEK je bila ustanovljena v mesecu marcu 2013. Sekcija je nastala na pobudo telekomunikacijskega dela Združenja za informatiko in telekomunikacije in sicer dotedanjih članov Amis, d.o.o., Ulica Vita Kraigherja 3, Maribor, SI.MOBIL d.d., Šmartinska cesta 134, Ljubljana, Telekom Slovenije, d.d., Cigaletova 15, Ljubljana, Tušmobil, d.o.o., Brnčičeva 49, Ljubljana in Vafer, d.o.o., Poljanski nasip 6, 1000 Ljubljana. V SOEK se je naknadno vključila tudi družba Debitel, d.d., Železna cesta 18, 1000 Ljubljana, družba Tušmobil se je preimenovala v Telemach mobil.

V letih od 2015 do 2017 je prišlo do nekaterih statusnih sprememb – tako se je družba Debitel pridružila Telekomu Slovenije, družba Amis Si.mobilu, ki se je nato preimenoval v A1 Slovenije, družba Telemach pa se je združila s Telemach mobilom ter Elektro Turnškom. Proti koncu leta 2017 je svoje članstvo, ob dosegu izpolnjevanja kriterijev za članstvo v SOEK, najavil operater HOT mobil, telekomunikacije in storitve d.o.o., Šmartinska cesta 106, 1000 Ljubljana, ki ga uporabniki poznajo pod blagovno znamko HoT – HOFER TELEKOM. Meseca avgusta 2020 se je članstvu SOEK pridružil operater T-2, d.o.o.

Člani SOEK v 2023 so tako bile družbe Telekom Slovenije d.d., A1 Slovenija, d.d., Telemach Slovenija d.o.o., HOT mobil, d.o.o. ter T-2 d.o.o.

SOEK nadaljuje dosedanje delo ustanovnih članov, ki so do ustanovitve SOEK delovali znotraj Združenja za informatiko in telekomunikacije.

V letu 2023 je SOEK predsedovala družba T-2, d.o.o. s predsednico Martino Ferjančič.

V letu 2023 so se člani SOEK sestali na 42 rednih sejah, v letu 2023 so delovale tudi namenske delovne skupine (največ za prilagoditev poslovanja novemu Zakonu o elektronskih komunikacijah).

SOEK se je v letu 2023 udeležil dveh sej Upravnega odbora ZIT.

POROČILO O DELU SOEK ZA LETO 2023

1. Podzakonski akti k Zakonu o elektronskih komunikacijah (ZEKom-2)

SOEK je sodeloval v javnem posvetovanju pri sprejemanju številnih podzakonskih aktov, ki so bili izdani na podlagi v letu 2022 sprejetega ZEKom-2 in sicer:

- Splošni akt o določitvi informacij o kakovosti javnih komunikacijskih storitev
- Splošni akt o storitvah dostopa do interneta in pravice končnih uporabnikov
- Splošni akt o prenosljivosti številke in zamenjavi izvajalca storitev dostopa do interneta
- Uredba o pravici do omrežnih priključnih točk s prednostjo
- Splošni akt o spremljanju in nadzoru porabe storitev
- Splošni akt o prenosljivosti številke in zamenjavi izvajalca storitev dostopa do interneta
- Uredba o načrtu razporeditve radiofrekvenčnih pasov
- Splošni akt o posredovalnem postopku
- Splošni akt o poročanju in vrednotenju varnostnih incidentov
- Splošni akt o načrtu oštevilčenja
- Splošni akt o zbiranju uporabi in načinu dostopa do podatkov in informacij
- Splošni akt o vsebini in obliki obvestila o zagotavljanju elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev in predlog Obvestila
- Splošni akt o zbiranju uporabi in načinu dostopa do podatkov in informacij
- Splošni akt o razčlenjenem računu
- Uredba o ukrepih za končne uporabnike invalide pri zagotavljanju storitev iz nabora univerzalne storitve
- Splošni akt o kakovosti komunikacij v sili
- Uredba o vzpostavitvi in zagotavljanju sistema javnega obveščanja in alarmiranja
- Pravilnik o spremembah pravilnika o radijski opremi
- Pravilnik o vodenju in vsebini podatkov o elektronskih komunikacijskih omrežjih in pripadajoči infrastrukturi, omrežnih priključnih točkah in drugih elektronskih komunikacijskih omrežjih

SOEK je po uveljavitvi dveh že sprejetih splošnih aktov AKOS predlagali spremembo splošnih aktov, saj se je izkazalo, da v splošnih aktih sprejete rešitve v praksi niso izvedljive. Na pobudo SOEK je AKOS spremenil naslednja splošna akta:

- Splošni akt o spremljanju in nadzoru porabe storitev
- Splošni akt o razčlenjenem računu.

2. Predlogi za implementacijo omrežnih priključnih točk s prednostjo

V letu 2023 je bila sprejeta nova Uredba o pravici do omrežnih priključnih točk s prednostjo, ki v stanjih ogroženosti zagotovi prednostno delovanje nekaterih za državo pomembnih komunikacij. SOEK je Ministrstvo za digitalno preobrazbo in AKOS opozoril na problematiko glede izvajanja zahtev Uredbe o pravici do omrežnih priključnih točk s prednostjo.

Na problematiko so operaterji, člani SOEK, opozarjali med javnim posvetovanjem predloga uredbe ter naknadno po sprejemu uredbe.

Težave in nezmožnosti, s katerimi so soočeni operaterji so nezmožnost zagotavljanja prednosti komunikacijam v internetu (rešitev ni standardizirana in se je ne more uvesti), neizvedljivost prenosa funkcije prednosti ob prenosu številke, nedefiniranost po katerem mediju se funkcija izvaja, zagotoviti pa bi bilo potrebno tudi vsaj 6 mesečno obdobje za

implementacijo in testiranje. SOEK je tudi opozorili, da je potrebno opredeliti, kdaj se v primeru nastopa stanja ogroženosti začne funkcija prednosti izvajati – s katerim aktom se razglasi stanje ogroženosti, ki povzroči zagotavljanje prednosti in druge ukrepe, ki jim morajo operaterji izvajati v stanju ogroženosti. SOEK je pozval, da naj obveznosti izvajajo vsi operaterji, ki imajo številke s prednostjo in ne samo člani SOEK – prednost se mora ohranjati pri izmenjavi komunikacij med omrežji in operaterji.

Aktivnosti za implementacijo se nadaljujejo v letu 2024.

3. Problematika zlorabe telefonskega prometa v mednarodnem in domačem okolju

Prizadevanja SOEK, da se s sodelovanjem operaterjev ter z aktivno vlogo AKOS zajezi pojavnost naraščajočega števila zlorab v mednarodnem in domačem telefonskem prometu, so se nadaljevala tudi v letu 2023. Namen pobude članov SOEK je bil, da se doseže skupno celostno ozaveščanje končnih uporabnikov, izvajajo redna srečanja AKOS ter operaterjev, oživi naj se ideja sprejema potrebne pravne podlage, s katero bi lahko operaterji izvajali potrebne zaščitne ukrepe, prav tako so člani SOEK predlagali konkretne rešitve. Člani SOEK ugotavljajo, da možnost zaračunavanja zaključevanja klicev ki izvirajo iz nonEU območja po višji tarifi ni ustrezen ukrep, predvsem ta ukrep ne ščiti končnih uporabnikov.

V okviru srečanj je bil dosežen sporazum z AKOS, da si lahko operaterji za potrebe učinkovitega preprečevanja zlorab izmenjujejo podatke o klicih med operaterji.

Članom SOEK je bila predstavljena tehnična rešitev za identifikacijo in preprečevanje zlorab v prometu slovenskega podjetja Hexagon. Poudarek je bil na naslavljanju zlonamernih klicev, preprečevanju CLI manipulacij in možnosti verifikacije klicev med operaterji. Predstavitev je vključevala tudi dejanske primere uporabe sistema v praksi tako iz mednarodnega kot domačega okolja.

Aktivnosti za naslavljanje problematike zlorab se nadaljujejo v letu 2024.

4. Vzpostavitev sistema javnega alarmiranja in obveščanja (201. člen Zakona o elektronskih komunikacijah)

SOEK tudi v letu 2023 nadaljeval aktivnosti in prizadevanja v zvezi z vzpostavitvijo sistema javnega alarmiranja in obveščanja iz preteklih let.

SOEK si je že od objave prvega osnutka predloga zakona o elektronskih komunikacijah ZEKom-2 v letu 2019 prizadeval, da se v Sloveniji poenoteno uredi implementacija sistema javnega obveščanja in alarmiranja, ki ga je prinesel Evropski zakonik o elektronskih komunikacijah. Na resorno ministrstvo (MDP) je bilo podanih več konstruktivnih predlogov za čimbolj tekočo implementacijo sistema javnega obveščanja in alarmiranja. SOEK je pripravil tudi tehnično-ekonomski elaborat, v katerem je ob upoštevanju smernic BEREC, primerjal prednosti in slabosti sistemov, s katerimi se zagotovi javno obveščanje in alarmiranje, prav tako pa so v elaboratu podani ocenjeni stroški za vzpostavitev pri vsakem posamičnem članu SOEK. SOEK je vseskozi pozival k čimprejšnji pripravi podzakonskega akta, ki bo uredil vzpostavitev sistema javnega obveščanja in alarmiranja na podlagi 201. člena ZEKom-2, in sicer naj podzakonski akt vsebuje tudi tehnične specifikacije za vzpostavitev in delovanje sistema javnega obveščanja in alarmiranja.

MDP je predlog Uredbe o vzpostavitvi in zagotavljanju sistema javnega obveščanja in alarmiranja objavil 22.6.2023, na katero je SOEK podal pripombe in predloge vsebinskih

dopolnitev. SOEK je MDP pozval, da s predmetno uredbo opredeli vse storitvene, tehnične in operativne elemente sistema ter delovanja sistema, ki bodo omogočali, da bo ta izveden in bo ustrezno služil svojemu namenu tudi v najbolj kritičnih trenutkih za prebivalce Republike Slovenije, podjetja in državo.

Uredba je bila objavljena v Uradnem listu RS 15.12.2023 in pričela veljati 30.12.2023. Od slednjega datuma je pričel teči rok, v katerem mora pristojni organ URSZR z operaterji uskladiti podrobnejše vsebinske zahteve za pošiljanje opozorilnih obvestil.

Aktivnosti za implementacijo se nadaljujejo v letu 2024.

5. Sodelovanje z Ministrstvom za digitalno preobrazbo

Teme, ki jih je SOEK tudi obravnaval z Ministrstvom za digitalno preobrazbo:

Uredba o enostavnih komunikacijskih objektih in vzdrževanju enostavnih komunikacijskih objektov: SOEK je predlagal, da bi uredba odražala stanje tehnike in v izjemnih primerih dovolila trajno postavitve mobilnih baznih postaj, kar bi nenazadnje omogočilo hitrejše izpolnjevanje zavez iz digitalne strategije. Predlog ni bil upoštevan, sprejeta je bila Uredba, ki vsebinsko ne odstopa pomembno od prej veljavnega pravilnika.

Vzpostavitev sistema javnega obveščanja in alarmiranja:

SOEK je predlagal, naj se čim prej pripravi podzakonski akt, ki bo uredil vzpostavitev sistema javnega obveščanja in alarmiranja na podlagi 201. člena ZEKom-2, pri čemer je predlagal, da naj podzakonski akt vsebuje tudi tehnične specifikacije za vzpostavitev in delovanje sistema javnega obveščanja in alarmiranja. Prizadevanja SOEK so podrobneje opisana v 4. točki poročila.

SOEK je predstavil predlog za vzpostavitev enotnega sistema za množično obveščanje in alarmiranje, ki temelji na cell broadcast (CBC) rešitvi, pravne podlage, primerjavo možnih rešitev, značilnosti CBC sistema, opis predlagane arhitekture, poslovni model, vsebino in stroške projekta, predvideno časovnico in predlog komuniciranja z javnostjo.

SOEK je pri pristojnih deležnikih vseskozi poudarjal, da mora biti minimum tehničnih specifikacij določen, da lahko operaterji dajo povabilo za oddajo ponudb, predvsem pa, da mora razpis voditi država.

Uredba o pravici do omrežnih priključnih točk s prednostjo

SOEK ministrstvo opozoril na ovire pri izvajanju uredbe, zlasti v delu, ki predvideva zagotavljanje prednosti pri prenosu podatkov. Problematika, ki je je izpostavil SOEK je podrobneje opredeljena v 2. točki poročila.

SOEK bo tudi v letu 2024 nadaljeval s sodelovanjem z ministrstvom.

6. Redukcija električne energije

SOEK je v letu 2023 nadaljeval z razpravo glede načrtov za delovanje storitev v primeru redukcij. SOEK je poudaril, da se zaveda družbenega poslanstva, ki ga imajo ponudniki elektronskih komunikacijskih storitev do končnih uporabnikov. Operaterji bodo skladno z zmožnostmi omrežij zagotovili kar je v njihovi moči, da ne bodo v času redukcij končni uporabniki prikrajšani za nujne storitve, kar je klic na številki namenjeni storitvam v sili (112 ter 113) ter govorne storitve. To bo brez ustrezne podpore države težje izvedljivo, predvsem je operaterjem treba zagotoviti vse potrebne podatke glede redukcij, pogovoriti pa se je treba tudi glede izvedljivosti pričakovanih države.

SOEK je predlagal izvedbo simulacije delovanja storitev v primeru redukcij, izdelavo načrtov, poudaril problematiko delovanja klicev v sili ter zagotavljanja funkcije prednosti ter zagotavljanje neprekinjenega poslovanja z vso kritično infrastrukturo.

V letu 2023 do redukcij na srečo, v napovedanem obsegu, ni prišlo, je pa SOEK aktivno sodeloval v razpravah kaj je potrebno, da se v stanju ogroženosti, kar bi redukcija zagotovo bila, pomenila za delovanje elektronskih komunikacijskih storitev ter kaj je treba zagotoviti da so posledice minimalne in delujejo osnovne storitve, kot so npr. klici na interventne številke ter govorne storitve. Nenazadnje se pomen elektronskih komunikacijskih storitev pokaže prav v kriznih razmerah, v Sloveniji smo jim bili nazadnje priča v mesecu avgustu 2023, ko so Slovenijo zajele hude poplave.

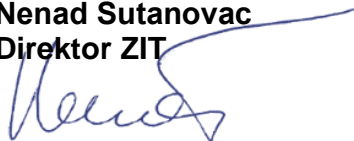
7. Drugo

SOEK je v letu 2023 aktivno sodeloval tudi na drugih področjih ter podal številne predloge, namenjene izboljšanju poslovnega okolja, v katerem delujejo operaterji, ne samo člani SOEK.

Teme, ki jih je SOEK naslavljal so bile:

- Programa dela in finančnega načrta za leto 2024 ter predloge tarif za leto 2024.
- Pripombe na osnutek Dodatka k načrtu razvoja gigabitne infrastrukture 2030.
- Poročilo o ukrepih operaterjev za spremljanje in zniževanja okoljskega odtisa. - poročilo je bilo izdelano na poziv Ministrstva za digitalno preobrazbo.
- Sestanek z Evropsko komisijo (DG Connect) o stanju digitalizacije in doseganju ciljev digitalnega desetletja ter gigabitne povezljivosti.
- Predlog in izvedba razvojnega projekta : izdelava študija »Model “poštenega deleža” za velike OTT ponudnike vsebin in aplikacij«.
- Pripombe k predlogu Zakona o izvajanju uredbe (EU) o enotnem trgu digitalnih storitev.
- Pripombe na predlog Zakona o tržni inšpekciji.

Nenad Šutanovac
Direktor ZIT

Martina Ferjančič
Predsednica SOEK

